

Színes lapok Várad múltjából

Sok-sok kutatással eltöltött óra, a korszak iránti kifogyhatatlan érdeklődés és a felfedezett érdekességek megosztásának önzetlen vágya öltött kézzelfogható formát Farkas László első kötetének alakjában. A *Történetek a régi Nagyváradról* címet viselő kiadvány helytörténeti írásokat foglal magában, amelyek zömmel a XIX. század végi, XX. század eleji helyi sajtóban publikált cikkek alapján születtek az elmúlt tíz évben, s jó részük megjelent a váradai lapokban, köztük folyóiratunk hasábjain.

Kordokumentumként is tekinthetünk a kötetre, egyúttal azonban a szerzőről is megtudhatjuk belőle, hogy mindenekelőtt nagyon szereti szülővárosát, kíváncsi annak múltjára – nem csupán a történelmi jelentőségű, politikai események okozta változásokra, hanem mindennapjaira, a lakóira –, van véleménye a mai állapotokról, és mindezt könnyed stílusban, sokszor humorral átszőve, természetes közvetlenséggel tudja megosztani az olvasókkal.

Amint előszavában közreadja, Farkas Lászlót elsősorban a néhai Péter I. Zoltán helytörténeti írásai, kötetei indították arra, hogy maga is papírra vesse a megyei könyvtár napilapgyűjteményeiben fellelt gyöngyszemeket. Emellett a kötet köszönetnyilvánításában a néhai Jósza Piroska és Kordics Imre, továbbá Tavaszai Hajnal, Dukrét

Géza, Fleisz János, Kupán Árpád munkáit is megemlíti. A november 21-én a Lorántffy Zsuzsanna Református Egyházi Központ múzeumtermét zsúfolásig megtöltő hallgatóság előtt megtartott könyvbemutatóon bővebben is kifejtette, hogy a város iránti szeretetét még gyermekkorában táplálta belé apai nagyapja, aki 13 éves korában, 1900-ban, szolgálni került be Váradra Szalacsról. A nagyapával megélt séták, az általa mesélt háborús történetek észrevétlenül váltak Farkas László személyiségének részévé, s maga

is nagypapa korba kerülve adhatja most e kötetben tovább ismereteit az érdeklődőknek. Hozzátette azonban, ő lelkes amatőrnek tartja magát, s nem is akar több lenni.

A könyvbemutatón Nagy József Barnának, a szervező Magyar Polgári Egyesület vezetőjének kérdésére elismerte, szívesen élt volna a múlt század elejének Nagyváradján, az akkor pezsgő, fejlődő városban, amelyet az élénk kulturális és gazdasági élet mellett meglátása szerint az emberek tartása, egyenes gerince is jellemzett. Folyóiratunk állandó munkatársa az általa jegyzett cikkekből összeválogatott kötetben számtalan bizonyítékát adja annak, hogy a „boldog békeidők” nem csupán legenda. Például a *Nagyvárad Cégjegyzéke* alapján készült összefoglalókból képet kaphatunk a korszak prosperáló bankjairól, a jelentős kereskedelmi vállalatairól, azok alapítói-ról és működtetőiről, továbbá a számos nyomdáról és különféle kiadványaikról.

Ahogy a forrásként használt korabeli napilapok – a *Szabadság*, a *Nagyvárad* és a *Nagyvárad Napló* – változatos témájú írásokat tartalmaznak, úgy a kötet is számos területet érint az irodalomtól a közművesítésen át a sportig. A válogatás pedig széles korszakot, több mint hét évtizedet ölel fel: 1872-től 1947-ig terjedően datáltak a feldolgozott korabeli újságcikkek. Ízelítőként álljon itt néhány téma: a városi ivóvízellátás, rómiáffér, a két ország bajnokságát is megnyerő NAC futballcsapat franciaországi turnéja, az 1919-es román hatalomátvétel, Dayka Margit és Gróf László életének több jelentős momentuma, postatörténet, kórházátadás és árvíz, császári vizit vagy a premontrei rend

vagyonának átjatszása a román állam javára. Megkerülhetetlen egy Váradal foglalkozó műben Ady Endre személye; az ő alakját, emlékezetét több írás is felidézi, az egyik például egy beszélgetés Goga Oktáviánnal (sic!). Csendes, elmúlást felidéző sétát tehetünk az egykori Olaszi temetőben, és rohanó korunkban elgondolkodhatunk a tanács megfontoltságán, miszerint hároméves haladékat is elfogadtak ahhoz, hogy Feszty Árpád megfesse a megyeháza dísztermének falára azt a jelenetet, amely Árpád vezér fiának, Zsoltnak Ménmarót fejedelem lányával tartott kézfogóját ábrázolja. A millennium helyett 1899. március 15-én felavatott festményt 1920-ban eltávolították, s azóta megsemmisült.

Ilyen, az eltelt századok, évtizedek során az enyészeté lett tárgyakká, épületekké, emberekké, a hajdani város lelkét, szellemiségét jelképező létesítményekké, intézményekké, el-

nevezéseknek is emléket állít a könyv. Hiába nem jelzi már cégtábla a Fő utcai homlokzatokon, hogy Japport cukrászda vagy Steiner pékség, a valódi váradiaknak ezek nyújtanak biztos tájékozódási pontot – éljenek ma akár Velencén, akár Chicagóban.

Végig lehet olvasni a kötetet folyamatosan, de talán nem tévedek, ha azt jósolom, az olvasók a kezük ügyében hagyják majd a könyvet, hogy bármikor felfrissíthessék ismereteiket, ha városi sétáik során megakad a szemük egy-egy épületen, vagy beszélgetések alkalmával felmerül egy-egy régmúlt esemény. Az ízléses kiállítású könyv egyébként a Voiticsek házaspár által működtetett Litera Print kiadó gondozásában jelent meg, s valóban tükrözi a gondos szakmai munkát. A borító és a kötetben található 16 grafika Holló Barna képzőművész munkája.

A könyvbemutatón a Sola Fide Keresztyén Kulturális Csoport tagjainak – Thurzó Sándor József (brácsa), Boros Beatrice (ének, szintetizátor), Fórián Andrea – zenés-verses összeállítására teremtett nosztalgikus hangulatot. A közönség nagy érdeklődéssel fogadta a kiadványt, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy az elsőre ki nyomtatott példányok mind elfogytak, ezért utánnomásra lesz szükség.

Azt tartják, a napilapos cikkek mulandók, másnap már senkit sem érdekelnek. De száz, százhusz év, másfél század elmúltával értékük mégis megmutatkozik. A foszló, porló újságlapok közül kiemelt gyöngyszemekben egy korszak tükröződik, sorba fűzve őket Farkas László maradandó értéket alkotott.

Máté Zsófia